

แบบจำลองสมการโครงสร้างการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม
โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

Structural Equation Model of Small and Medium Enterprise Management
Based on the Philosophy of Sufficiency Economy

อนวัต สงสม
Anuwat Songsom

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
Faculty of Humanities and Social Sciences, Prince of Songkla University
E-mail: sanuwat52@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง จากกลุ่มตัวอย่างผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดสงขลา จำนวน 504 ราย ซึ่งได้จากการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน สำหรับตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย 5 ตัวแปรแฝง คือ ความรู้ คุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งวัดได้จากตัวแปรสังเกตได้ 25 ตัวแปร เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตรวัดแบบประมาณค่า 5 ระดับ ผลการวิจัยพบว่า แบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=411.28$, $df=212$, $\chi^2/df=1.94$, CFI=0.96, SRMR=0.054, RMSEA=0.049) ค่าความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างของมาตรวัดอยู่ระหว่าง 0.78-0.89 และค่าความแปรปรวนเฉลี่ยที่ถูกสกัดได้อยู่ระหว่าง 0.62-0.76 ผลการทดสอบสมมติฐานพบว่าองค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงต่อคุณธรรม ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ขณะเดียวกันองค์ประกอบด้านคุณธรรมมีอิทธิพลทางตรงต่อความพอประมาณ และความมีเหตุผลของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: เศรษฐกิจพอเพียง วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม แบบจำลองสมการโครงสร้าง

Abstract

The purpose of this research was to develop a structural equation model of small and medium enterprises (SMEs) management based on the philosophy of sufficiency economy. The sample consisted of 504 entrepreneurs in Songkhla province by multi-stage sampling. The research was analyzed by 5 latent variables: knowledge, morality, moderation, reasonableness and self-immunity; with 25 observed variables. The questionnaires were used as a research instrument which measured on five-point Likert scales. The major findings show that the structural equation model was valid and fit to the empirical data

($\chi^2=411.28$, $df=212$, $\chi^2/df=1.94$, CFI=0.96, SRMR=0.054, RMSEA=0.049). The model accounted for 0.78-0.89 of construct reliability, and 0.62-0.76 of the average variance extracted. In hypothesis testing, it was found that the knowledge factor exhibited direct influence on the morality, moderation, reasonableness, and self-immunity of the SMEs. The morality factor exhibited direct influence on the moderation and reasonableness of the SMEs at significant level .05

Keyword: The sufficiency economy, Small and medium enterprises, Structural equation model

Paper type Research

WMS Journal of Management

Walailak University

Vol.3 No.2 (May – Aug 2014): หน้า 51 - 56

1. บทนำ

ประเทศไทยมีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมจำนวน 2,739,142 ราย ซึ่งรองรับการจ้างแรงงานสูงถึง 11,783,143 คน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556) นอกจากการจ้างงานดังกล่าวแล้ว วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมยังเป็นแหล่งวัตถุดิบและสินค้าขั้นกลางให้กับกิจการขนาดใหญ่ เป็นแหล่งผลิตสินค้าเพื่อการบริโภคภายในประเทศ ทดแทนการนำเข้า รวมถึงเป็นแหล่งพัฒนาทักษะฝีมือแรงงาน ตลอดจนเป็นจุดเริ่มต้นของการลงทุนของผู้ประกอบการต่างๆ จึงถือได้ว่าวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมมีบทบาทและความสำคัญอย่างมากต่อการพัฒนาพื้นฐานอุตสาหกรรมและกระตุ้นการขยายตัวทางเศรษฐกิจของประเทศ

อย่างไรก็ตาม กระแสของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมทั้งภายนอกและภายในกิจการ ส่งผลให้การบริหารจัดการวิสาหกิจมีความยุ่งยากและสลับซับซ้อนมากขึ้น การประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งมีองค์ประกอบที่สำคัญ “สามคุณลักษณะ และสองเงื่อนไข” คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล การมีภูมิคุ้มกัน ความรู้ และคุณธรรม โดยความพอประมาณเป็นการวางแผนที่คำนึงถึงการดำรงอยู่ได้ในระยะยาว ขณะที่ความมีเหตุผลเป็นการให้ความสำคัญกับคุณภาพสินค้าและบริการ ด้านการมีภูมิคุ้มกันเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้าอย่างต่อเนื่อง ด้านความรู้เป็นการติดตามข้อมูลข่าวสารเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนากิจการอย่างสม่ำเสมอ และด้านคุณธรรมที่เน้นการให้บริการลูกค้าด้วยความซื่อสัตย์ เป็นต้น (ชานินทร์ ศิลป์จารุ, 2555) ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงดังกล่าว จึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่น่าสนใจ เพื่อการสร้างควมอย่างยั่งยืนให้กับวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม

ดังนั้น งานวิจัยฉบับนี้จึงต้องการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างเพื่อการบริหารจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมภายใต้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยเลือกศึกษาในพื้นที่จังหวัดสงขลา เพราะเป็นจังหวัดที่มีวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมสูงถึง 49,214 ราย และมีการจ้างแรงงานกว่า 219,238 คน ซึ่งสูงที่สุดในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอันดามันและกลุ่มจังหวัดภาคใต้ชายแดน (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2556) ทั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่ดังกล่าวให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้างการจัดการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดสงขลา โดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.2 เพื่อวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของปัจจัยด้านความรู้ และคุณธรรม ที่ส่งผลต่อความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการ

ภูมิคุ้มกันของวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่จังหวัดสงขลา

3. การทบทวนวรรณกรรมและกรอบแนวคิดของการวิจัย

3.1 หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันไทยพัฒนา (2554) กล่าวว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงประกอบด้วย “สามคุณลักษณะและสองเงื่อนไข” โดยสองเงื่อนไขดังกล่าว คือ ความรู้ และคุณธรรม ซึ่งเป็นปัจจัยที่นำไปสู่คุณลักษณะสามประการ คือ ความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดี โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ความรู้ (Knowledge) เป็นความเข้าใจในงานที่ทำ และความเข้าใจในสภาวะแวดล้อมหรือสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน

คุณธรรม (Moral) เป็นการดำเนินงานบนพื้นฐานของความซื่อสัตย์สุจริต ไม่เอารัดเอาเปรียบผู้อื่น การปฏิบัติงานด้วยความเพียร มีความอดทน ตลอดจนมีความรอบคอบ เพื่อให้การปฏิบัติงานไม่ผิดพลาด

ความพอประมาณ (Moderation) เป็นความเหมาะสมของการดำเนินงาน ขนาดกิจการไม่เล็กหรือใหญ่เกินไป แต่เป็นไปตามอัตภาพและสภาพแวดล้อม รู้จักการดำเนินงานเป็นขั้นตอนเพื่อให้กิจการมีความก้าวหน้า โดยไม่ทำให้ตนเองและผู้อื่นเดือดร้อน

ความมีเหตุผล (Reasonableness) เป็นการพิจารณาที่จะดำเนินงานด้วยความรอบคอบถี่ถ้วน ไม่อคติ คำนึงถึงเหตุและปัจจัยแวดล้อมทั้งหมด เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างถูกต้องดีงาม และเกิดประสิทธิผล

การมีภูมิคุ้มกันที่ดี (Self-Immunity) เป็นการจัดองค์ประกอบของการดำเนินงาน ให้มีความพร้อมเพื่อรองรับต่อผลกระทบ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน

3.2 กรอบแนวคิดของการวิจัย เป็นการพิจารณาถึงอิทธิพลของปัจจัยด้านความรู้ และด้านคุณธรรม ที่ส่งผลต่อความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกัน ซึ่งสถาบันไทยพัฒนา (2554) ได้นำเสนอความสัมพันธ์ระหว่างเงื่อนไข และคุณลักษณะเพื่อนำไปสู่จุดมุ่งหมายของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงว่ามีลักษณะคล้ายคลึงกับการแสดงความเชื่อมโยงของยุทธศาสตร์ในองค์กรธุรกิจ ที่นำเสนอในรูปแบบของแผนที่ยุทธศาสตร์ (Strategy Map) ที่สะท้อนให้เห็นว่าความรู้และคุณธรรมเป็นเงื่อนไขที่สำคัญ ซึ่งนำไปสู่คุณลักษณะสามประการที่นำเสนอแล้วข้างต้น และเมื่อพิจารณาร่วมกับงานวิจัยของชานินทร์ ศิลป์จารุ (2555) ซึ่งศึกษาถึงแนวทางการ

บริหารธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมของไทยให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนด้วย
ทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง จึงสามารถกำหนดเส้นทางอิทธิพลระหว่าง
ปัจจัยต่างๆ และสมมติฐานการวิจัย เป็นดังนี้

H1: องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ
ความมีคุณธรรมของวิสาหกิจ

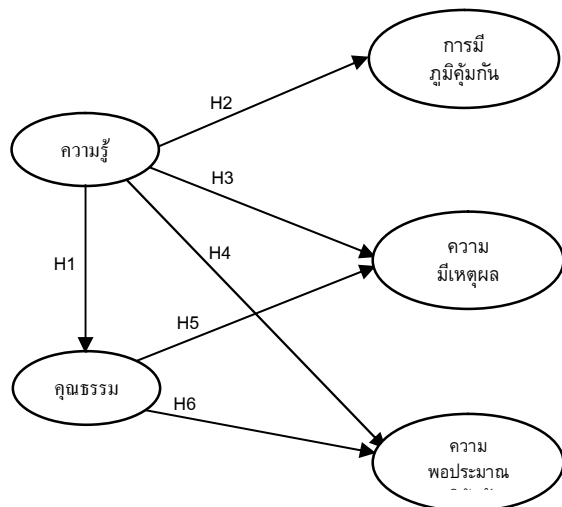
H2: องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ
การมีภูมิคุ้มกันที่ดีของวิสาหกิจ

H3: องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ
ความมีเหตุผลของวิสาหกิจ

H4: องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อ
ความพอประมาณของวิสาหกิจ

H5: องค์ประกอบด้านคุณธรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก
ต่อความเหตุผลของวิสาหกิจ

H6: องค์ประกอบด้านคุณธรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวก
ต่อความพอประมาณของวิสาหกิจ

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

ที่มา: ดัดแปลงจากธานีทร์ ศิลป์จารุ (2555)
และสถาบันไทยพัฒนา (2554)

ตัวแปรทั้ง 5 จากกรอบแนวคิดข้างต้นเรียกว่าตัวแปรแฝง
(Latent Variables) ซึ่งวัดได้จากการกำหนดนิยามปฏิบัติการสำหรับการวัด (Operationalization) ด้วยตัวแปรสังเกตได้ (Observed Variables) โดยแต่ละตัวแปรแฝงวัดจาก 5 ตัวแปรสังเกตได้ ตาม
แนวทางการพัฒนาแบบจำลองสมการโครงสร้าง (Structural Equation Model: SEM)

4. วิธีดำเนินการวิจัย

4.1 กลุ่มตัวอย่างและวิธีการสุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างคือ
ตัวแทนของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมในพื้นที่

จังหวัดสงขลา ซึ่งได้มาจากกลุ่มตัวอย่าง โดย Jackson (2003)
เสนอว่าอัตราส่วนระหว่างจำนวนตัวอย่างและตัวแปรสังเกตได้
ควรจะเท่ากับ 20 ต่อ 1 งานวิจัยนี้มีตัวแปรสังเกตได้รวม 25 ตัว
แปร ดังนั้น จำนวนตัวอย่างที่เหมาะสมควรเท่ากับ 500
ตัวอย่าง แต่งานวิจัยนี้ใช้จำนวน 504 ตัวอย่าง โดยการสุ่ม
ตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-Stage Sampling) เริ่มจาก
การสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Sampling) โดยแบ่ง
ผู้ประกอบการออกเป็น 2 กลุ่มตามขนาดของวิสาหกิจ คือขนาด
กลางและขนาดย่อม โดยสุ่มตัวอย่างแต่ละขนาดธุรกิจจำนวน
252 ตัวอย่าง จากนั้นสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (Quota
Sampling) ตามธุรกิจ 3 ประเภทหลัก คือ การขายส่ง/ขายปลีก
การบริการ และการผลิต กำหนดจำนวนตัวอย่างผู้ประกอบการ
ของแต่ละประเภทธุรกิจจำนวนเท่าๆ กัน คือ ธุรกิจละ 84
ตัวอย่าง หลังจากนั้นจะใช้วิธีการสุ่มแบบสะดวกเพื่อให้ได้
จำนวนตัวอย่างในแต่ละธุรกิจครบตามจำนวนที่ระบุไว้

4.2 ช่วงระยะเวลาที่เก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือน
พฤศจิกายน 2556 และวิเคราะห์ข้อมูลช่วงเดือนธันวาคม 2556
ถึงมกราคม 2557

4.3 เครื่องมือการวิจัย คือแบบสอบถามซึ่งแบ่ง
ออกเป็น 6 ตอน โดยตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปผู้ประกอบการและ
วิสาหกิจ ข้อคำถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List)
จำนวน 10 ข้อ ตอนที่ 2-6 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการวัดตัว
แปรแฝงต่างๆ ซึ่งข้อคำถามเป็นมาตรวัดแบบประมาณค่าตาม
แนวทางของลิเคิร์ท (Likert Scale) 5 ระดับ โดยในแบบจำลอง
ประกอบด้วย 5 ตัวแปรแฝง ซึ่งวัดจาก 25 ตัวแปรสังเกตได้
และตัวแปรสังเกตได้แต่ละตัวจะมีจำนวนข้อคำถาม 3-4 ข้อ
รวมเป็นข้อคำถามทั้งหมด 82 ข้อ

ผลการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวิจัยในด้าน
ความตรงเชิงเนื้อหา ด้วยวิธีการหาค่าดัชนีความสอดคล้องข้อ
คำถาม (IOC) พบว่าข้อคำถามทั้งหมด มีค่าความสอดคล้อง
ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดทุกข้อ (ค่า IOC มากกว่า 0.50)

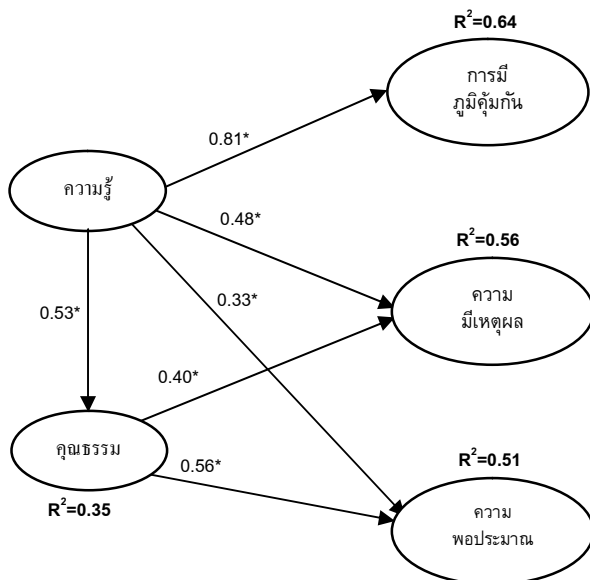
ผลการตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่
นำไปทดลองใช้ พบว่าข้อคำถามของตัวแปรต่างๆ มีค่าอำนาจ
จำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.60-0.82 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้ง
ฉบับของแต่ละตัวแปรแฝงระหว่าง 0.82-0.93 ขณะที่การหาค่า
ความเชื่อมั่นของแบบสอบถามฉบับจริง พบว่า ค่าความเชื่อมั่น
ทั้งฉบับของแต่ละตัวแปรแฝงอยู่ระหว่าง 0.80-0.91 ซึ่งถือว่ามีความ
สอดคล้องภายในอยู่ในเกณฑ์ ดีมาก

4.4 การวิเคราะห์ข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน
ของกลุ่มตัวอย่าง ใช้ค่าความถี่และร้อยละ เพื่ออธิบายลักษณะ
เบื้องต้นของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS
และวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปร โดยใช้ค่าเฉลี่ย ส่วน
เบี่ยงเบนมาตรฐาน ความเบ้ ความโด่งของตัวแปรสังเกตได้
เพื่อตรวจสอบการแจกแจงของตัวแปร ด้วยการประมาณค่าด้วย
วิธี Maximum Likelihood โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS

ขณะที่การทดสอบแบบจำลองสมการโครงสร้างกับข้อมูลเชิงประจักษ์ และทดสอบสมมติฐานการวิจัย โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป LISREL

5. สรุปผลการวิจัย

5.1 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 : แบบจำลองสมการโครงสร้างที่พัฒนาขึ้นมีความสอดคล้องกับข้อมูลเชิงประจักษ์ ($\chi^2=411.28$, $df=212$, $\chi^2/df=1.94$, $CFI=0.96$, $SRMR=0.054$, $RMSEA=0.049$) ดังภาพที่ 2 โดยค่าน้ำหนักองค์ประกอบของทุกตัวแปรสังเกตได้ในแบบจำลอง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ตัวแปรสังเกตได้ด้านการเปิดโอกาสให้พนักงานมีการพัฒนาตนเองอย่างสม่ำเสมอ มีค่าน้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐานสูงสุด ($\lambda=0.85$, $p<.05$) รองลงมาคือตัวแปรสังเกตได้ด้านการศึกษาวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของวิสาหกิจ ($\lambda=0.73$, $p<.05$)

* $p<.05$

($\chi^2=411.28$, $df=212$, $CFI=0.96$, $SRMR=0.054$, $RMSEA=0.049$)

ภาพที่ 2 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลและผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สำหรับความเชื่อมั่นเชิงโครงสร้างของตัวแปรแฝง (Construct Reliability: ρ_c) มีค่าระหว่าง 0.78-0.89 และความแปรปรวนเฉลี่ยที่ถูกสกัดได้ (Average Variance Extracted: ρ_v) มีค่าระหว่าง 0.62-0.76 ซึ่งผ่านเกณฑ์มาตรฐานของ Hair, et al (2010) ที่กำหนดว่า ρ_c และ ρ_v ควรมากกว่า 0.60 และ 0.50 ตามลำดับ แสดงว่าองค์ประกอบในแบบจำลองมีความเชื่อมั่นสูง และอธิบายความแปรปรวนของตัวแปรในองค์ประกอบได้ดี

5.2 ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2: ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลระหว่างตัวแปรพบว่า องค์ประกอบด้านความรู้มี

อิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีภูมิคุ้มกันมากที่สุด โดยมีค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพล 0.81 และเมื่อพิจารณาจากค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) พบว่า องค์ประกอบด้านความรู้และคุณธรรม สามารถอธิบายความแปรปรวนของด้านการมีภูมิคุ้มกันของวิสาหกิจได้ร้อยละ 64 ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสัมประสิทธิ์อิทธิพลแบบปรับมาตรฐาน

ตัวแปรตาม	R^2	อิทธิพล	ตัวแปรอิสระ	
			ความรู้	คุณธรรม
คุณธรรม	0.35	ทางตรง	0.53*	-
		ทางอ้อม	-	-
		รวม	0.53*	-
การมีภูมิคุ้มกัน	0.64	ทางตรง	0.81*	-
		ทางอ้อม	-	-
		รวม	0.81*	-
ความมีเหตุผล	0.56	ทางตรง	0.48*	0.40*
		ทางอ้อม	0.30*	-
		รวม	0.78*	0.40*
ความพอประมาณ	0.51	ทางตรง	0.33*	0.56*
		ทางอ้อม	0.25*	-
		รวม	0.58*	0.56*

* $p<.05$

สำหรับผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย พบว่า มีการยอมรับสมมติฐานทุกข้อ ดังตารางที่ 2 แสดงถึงการมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกระหว่างตัวแปรต่างๆ ในแบบจำลอง เช่น การยอมรับสมมติฐานข้อ H2 แสดงว่าองค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีภูมิคุ้มกันของวิสาหกิจ เป็นต้น ซึ่งได้มีการอภิปรายผลไว้ในหัวข้อถัดไป

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานข้อที่	น้ำหนักองค์ประกอบมาตรฐาน	T	ยอมรับ/ปฏิเสธสมมติฐาน
H1	0.53*	6.87	ยอมรับสมมติฐาน
H2	0.81*	9.49	ยอมรับสมมติฐาน
H3	0.48*	5.44	ยอมรับสมมติฐาน
H4	0.33*	4.83	ยอมรับสมมติฐาน
H5	0.40*	5.26	ยอมรับสมมติฐาน
H6	0.56*	6.95	ยอมรับสมมติฐาน

* $p<.05$

6. การอภิปรายผล

จากผลการทดสอบสมมติฐานการวิจัยทั้ง 6 ข้อที่ผ่านมาสามารถอภิปรายผลในแต่ละข้อได้ดังนี้

สมมติฐาน H1 “องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความมีคุณธรรมของวิสาหกิจ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Mills (2010) ที่ระบุว่าระดับของความรู้มีผลต่อการประยุกต์ใช้คุณธรรมขององค์กร กล่าวคือการพัฒนาผลการดำเนินงานของวิสาหกิจให้เกิดประสิทธิผลสูงสุดวิสาหกิจจะต้องดำเนินงานควบคู่ไปกับการแสดงความรับผิดชอบต่อผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่ม ตั้งแต่ลูกค้า พนักงาน และชุมชน การดำเนินการดังกล่าวเรียกว่า “ความรับผิดชอบต่อธุรกิจต่อสังคม (Corporate Social Responsibility หรือ CSR)” นอกจากนี้ ยังมีทฤษฎีด้านการจัดการที่สามารถบูรณาการเข้ากับเงื่อนไขคุณธรรม เช่น บรรษัทภิบาล (Good Governance) ซึ่งเป็นหลักการบริหารจัดการธุรกิจให้เติบโตอย่างมั่นคง ด้วยการสร้างกลไกควบคุมการดำเนินงานขององค์กรให้เป็นไปอย่างโปร่งใส และเกิดความเป็นธรรมต่อผู้ถือหุ้น คณะกรรมการ ผู้บริหาร พนักงาน คู่ค้า ลูกค้า ตลอดจนรับผิดชอบต่อชุมชนและสิ่งแวดล้อม หรือกล่าวได้ว่า เป็นจรรยาบรรณของผู้ประกอบธุรกิจ ที่ใส่ใจกับหลักคุณธรรมควบคู่ไปกับการอยู่รอดเติบโตขององค์กรและสังคม (สถาบันไทยพัฒนา, 2554)

สมมติฐาน H2 “องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อการมีภูมิคุ้มกันที่ดีของวิสาหกิจ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการปรับตัวของวิสาหกิจให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม รวมถึงสมรรถนะของพนักงานและผู้บริหาร จะส่งผลต่อความเข้มแข็งและความยั่งยืนของวิสาหกิจ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Pavlova (2009) ที่กล่าวว่า ความรู้นำไปสู่การสร้างภูมิคุ้มกันหรือความสามารถในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงทั้งจากสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ที่มองว่าผู้ประกอบการในยุคปัจจุบันจะต้องมุ่งเน้นกับการจัดการสินทรัพย์ทางปัญญาขององค์กร (Geisler & Wickramasinghe, 2009) โดยการจัดระบบความรู้ เพื่อสะดวกในการเข้าถึง และการนำไปใช้พัฒนาการดำเนินงานของกิจการให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุดต่อไป

สมมติฐาน H3 “องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความมีเหตุผลของวิสาหกิจ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า การนำเงื่อนไขความรู้ด้านเศรษฐกิจพอเพียงไปประยุกต์กับวิสาหกิจ จะเกี่ยวข้องกับมิติทางเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของคนในท้องถิ่นนั้นๆ ซึ่งความรู้เหล่านี้จะส่งผลให้การตัดสินใจดำเนินการเรื่องต่างๆ ของวิสาหกิจ เป็นไปอย่างมีเหตุผลตามหลักวิชาการ หลักกฎหมาย และหลักศีลธรรมจริยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของกลุ่มเหตุผลนิยม (Rationalism) ที่มีความเชื่อว่าความรู้จะส่งอิทธิพลให้เกิดความมีเหตุผล และความรู้ที่เกิดจากเหตุผลนี้เป็นความรู้สามารถช่วยหลีกเลี่ยงการเกิดสิ่งที่ไม่คาดคิดได้ (Statsky, 2012) นอกจากนี้ ยัง

สอดคล้องกับแนวคิดขององค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ที่มีการถ่ายทอด แลกเปลี่ยนความรู้ และประสบการณ์ เพื่อนำไปใช้ในตัดสินใจและการดำเนินงานของกิจการ

สมมติฐาน H4 “องค์ประกอบด้านความรู้มีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความพอประมาณของวิสาหกิจ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ สามารถอภิปรายได้ว่า ความพอประมาณตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้น คือ ความพอเหมาะ พอควร เหมาะสมกับฐานะของกิจการ สภาพสังคม และสภาพแวดล้อม ซึ่งการดำเนินงานของวิสาหกิจให้อยู่ในระดับพอประมาณ จึงจำเป็นต้องอาศัยความรู้ในการวางแผนและตัดสินใจ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการวางแผนเชิงกลยุทธ์ (Strategic Planning) กล่าวคือ หลังจากกิจการมีการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกแล้ว จะมีการกำหนดและจัดวางทิศทางองค์กร โดยเลือกกำหนดกลยุทธ์ในระดับองค์กรที่เหมาะสมว่าจะเลือกใช้กลยุทธ์ใด ระหว่างกลยุทธ์แบบเติบโต (Growth Strategy) กลยุทธ์แบบคงที่ (Stability Strategy) หรือกลยุทธ์แบบตัดทอน (Retrenchment Strategy) (Wheelen, 2011)

สมมติฐาน H5 และ H6 “องค์ประกอบด้านคุณธรรมมีอิทธิพลทางตรงเชิงบวกต่อความเหตุผล และความพอประมาณของวิสาหกิจ” ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับคำกล่าวของ Hussain (2004) ที่ระบุว่า คุณธรรมนำไปสู่พื้นฐานของความมีเหตุผล โดยสามารถอธิบายได้ว่า การที่วิสาหกิจคำนึงถึงหลักคุณธรรมจริยธรรม จะทำให้ผู้ประกอบการตัดสินใจบนพื้นฐานของความมีเหตุผล และสอดคล้องกับบริบทของสภาพแวดล้อมที่วิสาหกิจกำลังเผชิญหรือเป็นไปตามหลักการความพอประมาณนั่นเอง โดยคำนึงถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกกลุ่มและทุกระดับ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของณดา จันทร์สม (2555) ที่นำเสนอว่าการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงกับกิจกรรมทางธุรกิจ ทั้งในส่วนของกิจกรรมการลงทุน การจัดหาเงิน และการดำเนินงาน จะต้องอาศัยเงื่อนไขหลักที่สำคัญคือการศึกษาความรู้และคุณธรรม

7. ข้อเสนอแนะ

7.1 ข้อเสนอแนะจากผลของการวิจัย ที่พบว่าความรู้เป็นเงื่อนไขที่สำคัญของวิสาหกิจ ดังนั้น วิสาหกิจจึงควรมีการวินิจฉัยองค์การ เพื่อประเมินสภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอก มีการจัดการความรู้ในองค์กร เพื่อยกระดับไปสู่การเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ กล่าวคือ ผู้ประกอบการวิสาหกิจต้องมีความรู้ในศาสตร์และทักษะที่จำเป็นต่อการบริหารธุรกิจที่ดี เช่น การวางแผนธุรกิจ การวิเคราะห์การลงทุน การกำหนดโครงสร้างเงินทุนที่เหมาะสม การวิเคราะห์และบริหารความเสี่ยง การวิเคราะห์ความต้องการ (Demand Analysis) การ

วิเคราะห์ฐานะทางการเงิน การบัญชีและรายงานผลการดำเนินงาน การตลาด การวางแผนการผลิต เป็นต้น เพราะความรู้เหล่านี้เป็นจุดเริ่มต้นที่นำไปสู่องค์ประกอบอื่นๆ ทั้งในส่วนของความพอประมาณ ความมีเหตุผล และการมีภูมิคุ้มกันที่ดีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

ขณะเดียวกันวิสาหกิจควรจะให้ความสำคัญกับองค์ประกอบด้านคุณธรรม ด้วยการแสดงความรับผิดชอบต่อสังคม (หรือการดำเนินกิจกรรม CSR) กับกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตั้งแต่ลูกค้า พนักงาน และชุมชนซึ่งเป็นที่ตั้งของกิจการ และอาจยกระดับไปสู่การสร้างคุณค่าร่วมกับสังคม (Creating Shared Value: CSV) รวมถึงการบริหารงานตามแนวทางของบรรษัทภิบาล ซึ่งจะนำไปสู่การดำรงอยู่ในระยะยาวของวิสาหกิจ

7.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนักวิจัยครั้งต่อไปผู้วิจัยอาจใช้การวิจัยแบบผสมผสานวิธีการ (Mixed Methods) โดยสัมภาษณ์ผู้ประกอบการวิสาหกิจเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกและหลากหลายมิติมากขึ้น ขณะเดียวกันควรมีการทดสอบแบบพหุกลุ่ม เช่นระหว่างกลุ่มวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม หรือระหว่างประเภทของธุรกิจ เพื่อดูว่าแบบจำลองที่พัฒนาขึ้นมีการแปรเปลี่ยนของแบบจำลองหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อให้มีแนวทางการบริหารจัดการที่เหมาะสมกับวิสาหกิจแต่ละขนาด หรือแต่ละประเภทของธุรกิจเหล่านั้นต่อไป

8. เอกสารอ้างอิง

- ณดา จันทรสม. 2555. **ธุรกิจกับปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง**. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจพอเพียง สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- ธานินทร์ ศิลป์จารุ. 2555. **แบบจำลองสมการโครงสร้างแนวทางการบริหารธุรกิจค้าปลีกดั้งเดิมของไทยให้ดำรงอยู่ได้อย่างยั่งยืนด้วยทฤษฎีเศรษฐกิจพอเพียง**. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจดุสิตบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สถาบันไทยพัฒนา. 2554. **เศรษฐกิจพอเพียงกับการดำเนินธุรกิจ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: โทเทิล แอ็คเซ็ส คอมมูนิเคชั่น.
- สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. 2556. **รายงานสถานการณ์วิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม ปี 2556**. สืบค้น 22 มีนาคม 2557, จาก <http://www.sme.go.th/Lists/EditorInput/DispF.aspx?List=15dca7fb-bf2e-464e-97e5-440321040570&ID=2095>.
- Geisler, E., & Wickramasinghe, N. 2009. **Principles of knowledge management: Theory, practice, and cases**. New York: M. E. Sharpe.
- Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. 2010. **Multivariate data analysis: A global perspective** (7th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.
- Hussain, N. J. Z. 2004. The return of moral fictionalism. **Philosophical Perspectives**. 18(1), 149-188.
- Jackson, D. L. 2003. Revisiting sample size and number of parameter estimates: Some support for the N: q hypothesis. **Structural Equation Modeling**. 10(1), 128-141.
- Kalderon, M. E. 2005. **Moral fictionalism**. New York: Oxford University Press.
- Mills, L. P. 2011. **The relationship between moral reasoning and knowledge management processing**. Ph.D. Dissertation, Walden University, USA.
- Pavlova, M. 2009. **Technology and vocational education for sustainable development**. Australia: Springer.
- Statsky, W. P. 2012. **Essentials of torts** (3rd ed.). New York: Delmar.
- Wheelen, T. L. 2011. **Concepts in strategies management and business policy** (13th ed.). Upper Saddle River, NJ: Prentice Hall.